

Lausunto

02.02.2022

Asia: VN/17669/2021

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi sähköisen liikenteen, biokaasun ja uusiutuvan vedyn liikennekäytön infrastruktuurituesta vuosina 2022–2025

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Maaseutupolitiikan neuvoston Työn ja yrittäjyyden uudet mahdollisuudet maaseudulla -verkosto (TUUMA) haluaa lausunnollaan korostaa seuraavien maaseutualueiden erityispiirteisiin sekä alue- ja paikallistalouteen liittyvien näkökulmien huomioon ottamista asetusluonnoksen viimeistelyssä.

1. Tasapaino

Esityksessä sähkö ja kaasumaiset polttoaineet ovat oikeutetusti tasapuolisesti mukana. Kuitenkin rahoituksessa tasapaino on hyvin vahvasti sähköistyksen puolella. Tämä on selkeä puute ja virhe seuraavista syistä:

- Biokaasu on puhtaasti kotimainen ja uusiutuva polttoaine, ja sen tuotannon laajeneminen tukee uusiutuvan energian mobilisointia laajasti Suomessa. Se myös edistää aluetaloutta, kun arvoketjuja syntyy maaseudulle, ja rahavirat jäävät alueille sen sijaan, että ne menevät fossiilienergian ostoina ulkomaille.
- Sähkö tuotetaan osittain fossiililla energianlähteillä ja ydinvoimalla, jotka ovat peräisin ulkomailta. Lisäksi sähköistys edellyttää uutta kaivannaisteollisuutta akkumateriaalien tuottamiseksi. Sähköistys vähentää päästöjä itse autoilussa, minkä vuoksi latausverkon tukeminen on hyvin kannatettavaa. Kuitenkin sähkön tuotannon ja sen arvoketjujen päästöt kokonaisuudessaan ovat huomattavat, eikä liikenteen sähköistys nykyisellä tuotantotavalla tue kotimaisuutta samalla tavalla kuin biokaasun tuotanto.
- Biokaasun päästöt koko tuotannon ja käytön ketjussa ovat ylivoimaisesti pienimmät suhteessa mihinkään muuhun polttoaineeseen.

2. Arviointiperusteet

Kappale hankkeiden arvioinnin perusteista on hyvin epäselvä. Sen mukaan hankkeita arvioitaisiin ainoastaan kokonaiskustannusten perusteella (kussakin ryhmässä lisäksi erilaisilla kertoimilla kerrottuna, mutta kaikki hakemukset ryhmässä aina samalla kertoimella). Tämä on ”kehäpäätelmä”, jonka mukaisen järjestyksen tai vertailun voisi katsoa suoraan kokonaiskustannuksista. Lisäksi on lueteltu kohteet, jotka eivät kelpaa tuen saajaksi. Erityisen arveluttava on tuettavan hankkeen minimikoko, joka estää pienehköjen hankkeiden toteutumisen.

Tämän mukaisesti tuettavan hankkeen alaraja tulee poistaa. Lisäksi ylärajaa tulee harkita siten, että mahdollisimman moni hanke saa tukea. Tämä on tärkeää myös siksi, että tuen avulla infrastruktuuri voisi laajeta sellaisille maantieteellisille alueille, joille suurten yritysten intressit eivät välttämättä ulotu. Ne ovat samalla alueita, joissa bioenergian saatavuus ja tuotannon potentiaali ovat suuret, sekä mahdollinen tuotanto ja jakelu vaikuttavat huomattavan myönteisesti aluetalouteen.

3. Termistö

Perustelumuihistiossa on harhaanjohtavasti käytetty nimitystä ”maakaasukäyttöinen ajoneuvo”. Siinä tarkoitettu ajoneuvo on aina kaasukäyttöinen, eli myös biokaasulla käyvä. Teknisesti maa- tai biokaasukäyttöisiä ajoneuvoja ei ole mahdollista erottaa – ne ovat samaa tekniikkaa. Käytettävä polttoaine riippuu kahdesta seikasta:

(1) käyttäjän omasta valinnasta;

(2) tarjolla olevasta polttoaineesta, jolloin myös polttoaineen hinnalle tulee merkitystä.

Tähän kiteytyy itse asiassa myös koko esityksen logiikka: infrastruktuurin parantamisella parannetaan myös biokaasun käytön mahdollisuuksia, ratkaistaan osaltaan muna-kana-ongelmaa. Kuitenkaan se ei ole kiinni käyttäjän teknisestä ratkaisusta yllä olevalla määrittelyllä, vaan myös maakaasukäyttöisellä (CNG) ajoneuvolla voidaan käyttää biokaasua (CBG). Sama logiikka pätee nesteytettyihin metaaneihin eli nesteytettyyn maa- ja biokaasuun (LNG vs. LBG).

4. Käytännön ongelmia

Vaadittu maksimi 20 kuukauden toteuttamisaika on paineistetun kaasun tankkausasemalle liian lyhyt. TUKES:n lupiin ja rakennuslupiin menee itsessään jo pitkä aika. Lisäksi korona sekä kaasualan kansainvälinen ”kuumeneminen” ovat pidentäneet tankkausasemien toimitusajat jo vähintään

kuuteen kuukauteen. Näin ollen toteuttamisaikaa koskevaa kohtaa olisi erityisen tärkeä korjata. Asetustekstiin tulisi lisätä esimerkiksi seuraavat aikarajoitusta koskevat lauseet:

"Toteuttamisaikaan ei lueta mukaan mahdollisesti vaadittavien viranomaislupien vaatimaa aikaa, vaan toteuttamisajan laskenta alkaa viranomaislupapäätöksen lainvoimaiseksi tulemista. Toteutusaikaan ei myöskään lueta tankkausasemien toimituksissa tapahtuvia viiveitä, jotka eivät riipu tilaajasta."

Asetustekstin mukaan tuen saajien joukossa voi periaatteessa olla osittain valtion omistama ja vahvasti voitollinen yritys (Gasum), joka pystyisi toimimaan ilman tukea tai pienemmällä tukiprosentilla kuin tukea oikeasti tarvitsevat. Se kilpailee samoista rahoista pienten aloittavien ja alueellisten toimijoiden kanssa. Tuen saamisen ehdoilla tulee varmistaa se, että pienet toimijat voivat saada tukea, ja että ne ovat ensisijaiset tuen saajat (liittyy kohdan 2. kommenttiin).

Rutanen Juha

Maaseutupolitiikan Työn ja yrittäjyyden uudet mahdollisuudet maaseudulla
-verkosto (TUUMA-verkosto)